

ΑΡΧΗ

Η πρωτοβουλία της χώρας και συγκεκριμένα του Εθνικού Κέντρου Βιβλίου και της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων και Επιστημόνων Πληροφόρησης να προτείνει την 28^η Μαΐου σαν ημέρα αφιερωμένη στον κατεξοχήν ναό της γνώσης, τη Βιβλιοθήκη, είναι ιστορικής σημασίας.

Οι Βιβλιοθήκες, Ειδικές, Ακαδημαϊκές, Σχολικές, Δημόσιες, Δημοτικές, Ιατρικές είχαν και έχουν πάντα σαν στόχο να οδηγούν τον αναγνώστη στην πληροφορία.

Αποτελούν χώρους όπου είναι συγκεντρωμένα τα πνευματικά τεκμήρια και δίνουν τη δυνατότητα σε όλους ανεξαιρέτως να έλθουν σε επαφή με τη γνώση και να ενημερωθούν για τον πλούτο του ανθρώπινου πνεύματος.

Η σημασία λοιπόν που δίνεται στις Βιβλιοθήκες ακόμη περισσότερο την ημέρα αυτή, η οποία εφεξής θα αποτίσει ένα φόρο τιμής στην πνευματική δημιουργία, τις βοηθά να ισχυροποιήσουν τις θέσεις τους και το ρόλο που διαδραματίζουν στην επιμόρφωση του αναγνώστη και την διερεύνηση του πνευματικού του ορίζοντα.

Η θέση αλλά και ο ρόλος των Λαϊκών (Δημόσιες και Δημοτικές) Βιβλιοθηκών έχουν αλλάξει τα τελευταία χρόνια λόγω των μεγάλων αλλαγών στην οικονομία, την κοινωνία, την πολιτική και διάφορους άλλους τομείς παγκοσμίως με αποτέλεσμα να αλλάζει και η προθυμία των διαφόρων κρατών- μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ενισχύσουν την ανάπτυξή τους.

Δεν είναι τυχαίο πως όλη η Ευρωπαϊκή Κοινότητα ασχολείται ειδικά με τη θέση και το ρόλο των Λαϊκών (Δημόσιες και Δημοτικές) Βιβλιοθηκών και αυτό το εισπράξαμε από την συμμετοχή μας στο Ευρωπαϊκό συνέδριο της EBLIDA που έγινε 7&8 Μαΐου με θέμα: “A Library Policy for Europe” όπου ήταν έντονες οι συζητήσεις και η ανταλλαγή απόψεων στις νέες απαιτήσεις .

Συγκεκριμένα ο Πρόεδρος της EBLIDA Gerald Leitner επεσήμανε ότι είναι ώρα ν’ αλλάξουμε τρόπους προσέγγισης των χρηστών. Είναι ώρα ν’ αλλάξουμε τρόπους σκέψης για το πώς θα προσελκύσουμε νέους αναγνώστες.

Εκτός των άλλων πολύ εύστοχα επεσήμανε η πρόεδρος της IFLA Κα Claudia Lux “ η οικονομική κρίση είναι πλέον εμφανής σε όλους τους τομείς αλλά οι Λαϊκές (Δημόσιες και Δημοτικές) Βιβλιοθήκες είναι εδώ για να παρέχουν τη δωρεάν γνώση”.

Οι Βιβλιοθήκες μπροστά στα νέα δεδομένα καλούνται να αλλάξουν την μέχρι τώρα σχέση τους με τον αναγνώστη, την παρούσα αλλά και την μελλοντική. Όπως πολύ καλά γνωρίζουμε όλοι, τα τελευταία χρόνια, μέσω της ψηφιακής σύνδεσης δεν απαιτείται η φυσική παρουσία του αναγνώστη σε μια Βιβλιοθήκη και κατ’ αυτόν τον τρόπο παύει να ισχύει η χωροχρονική σχέση του με το βιβλίο.

Γι’ αυτόν τον λόγο ακριβώς, καλούνται οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες να βρουν τρόπους προσέγγισης, να συνδυάσουν τις παραδοσιακές πολιτικές προσέλευσης του κοινού τους με τις νέες δυνατότητες που τους επιτρέπουν να λειτουργήσουν ως χώρος συνεχόμενης κατάρτισης των πολιτών της τοπικής κοινωνίας, και να υιοθετήσουν νέες μεθόδους με σκοπό να εξασφαλίσουν μια μακροχρόνια και αποτελεσματική λειτουργία.

Οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες για να πετύχουν τους σκοπούς τους θα πρέπει να στηρίξουν την εκπαίδευση και να προσφέρουν ισότιμα σε όλους, τις ίδιες ευκαιρίες για πρόσβαση στη γνώση και την τεχνολογία.

Μια υπεύθυνη Βιβλιοθήκη θα πρέπει να καλύπτει τις διαρκείς και αυξανόμενες ανάγκες των χρηστών της.

Οι σημερινές Βιβλιοθήκες δεν είναι πλέον ένας απλός χώρος συγκέντρωσης βιβλίων ούτε απευθύνονται σε ένα συγκεκριμένο κομμάτι της κοινωνίας.

Μέσα από διάφορες προηγμένες υπηρεσίες οδηγούν στην πολύπλευρη πληροφόρηση αλλά και μορφωτική εμπειρία, βοηθούν στη θεμελίωση ενός υψηλότερου επιπέδου δια βίου εκπαίδευση για τα μέλη μιας κοινότητας.

Επιπλέον μια Λαϊκή Βιβλιοθήκη είναι ένας μοναδικός τόπος συνεύρεσης και συνλειτουργίας ατόμων που τους ενδιαφέρει εκτός από τη γνώση και την πληροφόρηση, και η ψυχαγωγία.

Το να μπορεί μια Βιβλιοθήκη να επικοινωνήσει με τους αναγνώστες της μέσα από κάποιες δράσεις και τρόπους προσέγγισης είναι κάτι πάρα πολύ σημαντικό, αφού με τον τρόπο αυτό οι άνθρωποι της κοινότητας συναντιόνται, γνωρίζονται μεταξύ τους, αλληλεπιδρούν και συμμετέχουν σ' έναν χώρο οικείο και φιλόξενο. Εκδηλώσεις ψυχαγωγικού χαρακτήρα μπορούν να λειτουργήσουν καθοριστικά στην προσέλκυση των νέων αναγνωστών. Και αυτό είναι το ζητούμενο.

Πολλές Βιβλιοθήκες έχουν αναπτύξει προγράμματα με στόχο να προσεγγίσουν ένα ευρύτερο πλήθος ανθρώπων, τα οποία όμως για να πετύχουν θα πρέπει να διαθέτουν μοναδικότητα, πρωτοτυπία-φантаσία, προγραμματισμό, οικονομική ενίσχυση και για να εφαρμοστούν, διαφήμιση.

Οι διαφημιστικές καμπάνιες των προγραμμάτων αυτών είναι ιδιαίτερα χρήσιμες και θα πρέπει να είναι ελκυστικές, να συμμετέχουν σε αυτές εθελοντές, να υπάρχει συνεργασία με ανθρώπους των τεχνών και των γραμμάτων και να δημοσιεύονται στον τοπικό τύπο.

Ακόμη χρειάζεται το ανάλογο επιστημονικό προσωπικό που θα τα επανδρώσει και συνεχής αξιολόγηση. Επίσης είναι σημαντικό να υπάρχει η διαρκής συνεργασία και με τους διάφορους φορείς όπως υπουργεία, ιδρύματα, μουσεία, σχολεία της περιοχής, αλλά και συνεργασία με άλλες Βιβλιοθήκες. Σημαντική είναι και η ανεύρεση χορηγών.

Μέσα από τις ενδιαφέρουσες δράσεις τους οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες μπορούν να προσφέρουν στα παιδιά και στους ενήλικες σύγχρονες ευκαιρίες για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και την απόκτηση αισθητικής αγωγής, να ενισχύσουν την καλλιέργεια του πνεύματος και τη ενημέρωση.

Οι Βιβλιοθήκες θα πρέπει να δώσουν έμφαση στο άτομο και στην αφύπνισή του αλλά και να δώσουν αξία στη γνώση και τα ερεθίσματα των αναγνωστών .

Οι περισσότεροι αναγνώστες που επισκέπτονται τις Βιβλιοθήκες είναι άτομα μέσου ή ανώτερου μορφωτικού επιπέδου καθώς και παιδιά όπως έχουν δείξει διάφορες σχετικές έρευνες. Αυτό δείχνει όμως πως κάποιες άλλες κοινωνικές ομάδες απέχουν από τους χώρους των Βιβλιοθηκών και αυτό θα πρέπει να προβληματίσει τους υπευθύνους έτσι ώστε να βρουν νέους τρόπους προσέγγισης.

Ασθενείς, άνθρωποι σε σωφρονιστικά ιδρύματα, μετανάστες, πρόσφυγες, αλλά και άλλες ευάλωτες κοινωνικές ομάδες όπως ηλικιωμένοι, άστεγοι, ναρκομανείς, φτωχοί και αγροτικοί πληθυσμοί είναι μερικά μόνο δείγματα ομάδων που απουσιάζουν από τη ζωή της Βιβλιοθήκης. Οι Βιβλιοθηκονόμοι θα πρέπει λοιπόν να αναζητήσουν τρόπους να φέρουν τα άτομα αυτά στους χώρους της ανάγνωσης και της πληροφόρησης με σκοπό την επιμόρφωση και την προσφορά πολλαπλών ευκαιριών.

Θα πρέπει να τονιστεί, ότι ουσιαστικό ρόλο στην επίτευξη όλων των στόχων μιας Λαϊκής Βιβλιοθήκης παίζουν οι υπάλληλοί της οι οποίοι θα πρέπει να είναι καλά εκπαιδευμένοι και πληροφορημένοι, επικοινωνιακοί με ανοικτό μυαλό και θέληση στο έργο που καλούνται να κάνουν. Θα πρέπει να μπορούν να έχουν προσωπική επαφή με τους αναγνώστες έτσι ώστε να κατανοούν τις ανάγκες και τις απορίες τους και να δρουν στοχευόμενα δημιουργώντας λύσεις σε κάθε πρόβλημα.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΝΕΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

- Έχουν ήδη αναφερθεί πολύ αξιόλογες προτάσεις από το Εθνικό Κέντρο Βιβλίου όπως:

Ομιλίες, συζητήσεις, εκθέσεις, μουσικές και φιλολογικές βραδιές, εκθέσεις φωτογραφίας και ζωγραφικής αλλά και άλλες συναντήσεις οι οποίες ζωντανεύουν τη Βιβλιοθήκη και ενώνουν τους αναγνώστες της.

- Οι διάφορες εκδηλώσεις που οργανώνονται κατά καιρούς στους χώρους της Βιβλιοθήκης βοηθούν στο να ενισχυθούν οι σχέσεις με τους αναγνώστες αλλά και με την ευρύτερη κοινότητα στην οποία ανήκει αυτή
- Οι ομάδες ανάγνωσης είναι επίσης μια πολύ γνωστή δραστηριότητα στους χώρους της Βιβλιοθήκης καθώς δίνει την ευκαιρία στους αναγνώστες να μιλήσουν για διάφορα βιβλία και για θέματα που έχουν διαβάσει κατά καιρούς.
- Επιπλέον θα πρέπει να λαμβάνονται μέτρα για άτομα με ειδικές ανάγκες έτσι ώστε να μπορούν να επισκέπτονται εύκολα τους χώρους της Βιβλιοθήκης αλλά και να χρησιμοποιούν το υλικό της σε μορφές που διευκολύνουν την πρόσληψη της γνώσης από μέρους τους (για παράδειγμα γραφή braille και ομιλούντα βιβλία για άτομα με προβλήματα στην όραση)
- Αναφορικά με κοινότητες που είναι απομακρυσμένες χωροταξικά από τις Βιβλιοθήκες, μπορούν να ληφθούν άλλα μέτρα όπως κινητές Βιβλιοθήκες, προγράμματα σε καταυλισμούς τσιγγάνων, ανάγνωση βιβλίων σε σωφρονιστικά ιδρύματα, στα νοσοκομεία, στα γηροκομεία, στα ΚΑΠΗ κ.α.
- Οι Λαϊκές Βιβλιοθήκες από παροχείς υπηρεσιών μετατρέπονται σταδιακά σε δυναμικά Κέντρα Μάθησης και αναφέρω σαν παράδειγμα την Δημοτική Βιβλιοθήκη Χαϊδαρίου με το πρόγραμμα «Δια Βίου Μάθηση» σε συνεργασία με τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων και του ΥΠΕΠΘ, το οποίο παρακολούθησαν 3000 ενήλικες σε διάστημα 3 ετών και αφορούσε διάφορα μαθήματα όπως Εκμάθηση Υπολογιστών μέχρι το επίπεδο E.C.D.L, ξένες γλώσσες κ.α
- Παρουσιάσεις και ειδικές προβολές με σκοπό την ενημέρωση του κοινού της Βιβλιοθήκης.
- Εκδόσεις λογοτεχνικών βιβλίων που έχουν γράψει οι ίδιοι αναγνώστες, μέλη της Βιβλιοθήκης.

- Εκδόσεις παραμυθιών από τη Λαϊκή Βιβλιοθήκη που έχουν γράψει τα παιδιά των σχολείων ενός Δήμου, με την βράβευση του καλύτερου παραμυθιού.
- Απαγγελίες ποιημάτων από τα μέλη της Βιβλιοθήκης σε ποιητικές βραδιές που οργανώνονται στον χώρο της
- Στο χώρο της Λαϊκής Βιβλιοθήκης μπορεί να υπάρχει αίθουσα πολλαπλών χρήσεων όπου γίνονται συζητήσεις μεταξύ των μελών, ανάγνωση εφημερίδων και περιοδικών.
- Ο χώρος αυτός θα πρέπει να είναι φιλόξενος με όμορφη διακόσμηση με άνετους καναπέδες και παροχή ροφημάτων όπως καφές, αναψυκτικά.
- Στους χώρους αυτούς μπορούν να ακούνε μουσική οι νέοι και να συναντιόνται οι φίλοι μεταξύ τους κι έτσι αισθάνονται τον χώρο της Βιβλιοθήκης δικό τους με αποτέλεσμα κάποια στιγμή να δανειστούν και κάποιο βιβλίο.

Ο μεγαλύτερος ρόλος των Λαϊκών Βιβλιοθηκών είναι η ενσωμάτωση και αφομοίωση των μεταναστών στον τόπο υποδοχής τους με μαθήματα γλωσσικά και πολιτιστικά.

ΤΡΟΠΟΙ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΩΝ

1. Εθελοντές αναλαμβάνουν να βοηθήσουν στον χώρο της Βιβλιοθήκης τους μαθητές στα μαθήματά τους, τους μαθαίνουν να διαβάζουν και να κάνουν τις εργασίες του σχολείου
2. Η Βιβλιοθήκη εκδίδει τα ενημερωτικά της φυλλάδια στη γλώσσα των αλλοδαπών που είναι μέλη της.
3. Καθιερώνει σε εβδομαδιαία βάση μαθήματα ελληνικής γλώσσας για αρχάριους και προχωρημένους
4. Ελεύθερη πρόσβαση στο διαδίκτυο ώστε εκτός της αναζήτησης των πληροφοριών που τους ενδιαφέρουν να έχουν την δυνατότητα της επικοινωνίας με τους οικείους τους.
5. Οργάνωση συζητήσεων στη γλώσσα των αλλοδαπών κάτι που επιτυγχάνεται πάντα με την βοήθεια εθελοντών καθηγητών ή φίλων που γνωρίζουν διάφορες γλώσσες.
6. Η Βιβλιοθήκη να περιλαμβάνει στη συλλογή της βιβλία και εφημερίδες στη γλώσσα των αλλοδαπών. (Στην Βιβλιοθήκη μας έχουμε βιβλία σε 9 γλώσσες)
7. Εικαστικές Εκθέσεις στην Βιβλιοθήκη από τις χώρες των μεταναστών. Έτσι τους δίνεται η ευκαιρία να επισκέπτονται συχνά την Βιβλιοθήκη να ψυχαγωγούνται και να την αισθάνονται οικεία.

ΤΕΛΟΣ

Αισθάνομαι ότι πρέπει να επισημάνω τόσο σημαντικός είναι και ο ρόλος των καταρτισμένων βιβλιοθηκονόμων σε μια βιβλιοθήκη.

Χωρίς την σημαντική συμβολή τους δεν μπορούμε να ομιλούμε για αναβάθμιση Βιβλιοθηκών.

Είναι μεγάλο ευτύχημα πως στη χώρα μας έχουμε καταξιωμένους Βιβλιοθηκονόμους, «οι επιστήμονες της πληροφόρησης», που παρ' όλες τις αντίξοες συνθήκες, προσπαθούν να αναδείξουν τις Βιβλιοθήκες έτσι ώστε μέρα με τη μέρα να καταλαμβάνουν τη θέση που τους αξίζει σε όλες τις βαθμίδες της παιδείας και στην κοινωνία μας γενικά.

Συνεπώς η μέρα αυτή τιμά πέρα από τις Βιβλιοθήκες και τους ίδιους τους Βιβλιοθηκονόμους, χωρίς τη συμβολή των οποίων κανένας από τους στόχους της Βιβλιοθήκης και τους τρόπους προσέγγισης νέων αναγνωστών δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί.

Δέσποινα Μέλλου

Διευθύντρια του Πνευματικού Κέντρου
Διευθύντρια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης Χαϊδαρίου
Υπεύθυνη Δημόσιου Κέντρου Πληροφόρησης
Μέλος του Δ.Σ. της Ε.Ε.Β.Ε.Π
haidari.library@asda.gr